

22.10.2018

Til: Justiskomiteen

Fra: Landsorganisasjonen i Norge

Kommentarer fra LO til budsjettproposisjon nr. 1 S (2018-2019) Justis- og beredskapsdepartementet

06.20 Rettsvesen

Kap. 410 Domstolene

Det avsettes midler til tekniske tiltak. Men driftsbudsjettet kuttet med 12,3 mill. (ABE), i tillegg til kutt pga *forventet effektivisering*. Dermed må nedbemanningen i domstolene fortsette. Domstolenes restanser øker og alle lagmannsrettene og ca. halvpartene av tingrettene overskrider Stortingets krav til saksbehandlingstid. For å ivareta rettssikkerheten, er det nødvendig at det bevilges nok penger til at rettssikkerheten i landet ivaretas. Domstolenes uavhengighet må ikke trues. Saksmengden vil øke, og domstolene blir flaskehalsen i straffesakskjeden.

06.30 Kriminalomsorgen

Som følge av ABE kuttene vil nedskjæringene i driften fortsette. For 2019 innebærer dette et reelt kutt på 23,3 millioner., etter et kutt på nærmere 200 millioner i perioden 2014–2018.

Stortinget må:

- Styrke driftsbudsjettet med minst 75 millioner.
- Unnta kriminalomsorgen for ABE kuttet på 23.3 millioner.
- Tilføre Evje avdeling 8 millioner til drift av avdelingen.
- Tilføres 5 millioner til Agderprosjektet slik at prosjektet ikke belaster det ordinære budsjettet
- Avvente en eventuell nedlegging av soningssteder før en samlet og begrunnet oversikt over sannsynlig framtidig behov for soningskapasitet foreligger.

KDI og arbeidstakerorganisasjonene er enige om en ambisjon om at 90 % kapasitetsutnyttelse i fengslene vil være riktig for å løse oppdraget. Det må opprettholdes et minimum av fleksibilitet for å håndtere et varierende behov. LO understreker at det er alt for tidlig å konkludere med at nedgangen i antall saker inn til kriminalomsorgen er permanent.

LO reagerer på at regjeringen igjen forsøker å overprøve stortingsvedtaket om å avvente eventuell nedleggelse av Osterøya før KVU for Vestlandet er gjennomført.

LO er positiv til nasjonal utrulling av bøttjenest. Det er grunn til å stille spørsmål ved det antall frigjorte fengselsplasser som legges til grunn. Videre er dette en straffereaksjon som friomsorgen skal gjennomføre. Det medfører merarbeid som krever store ressurser.

Friomsorgen har fått mange flere oppgaver de siste årene uten at dette har medført økning i driftsmidler. Friomsorgen mottar også innsatte på prøve som er dømt for alvorlig kriminalitet og som i mange tilfeller er pålagt et omfattende regime som skal følges opp av friomsorgens ansatte.

Det er ikke dokumentert at elektronisk kontroll (EK) kan erstatte alle foreslåtte nedleggelser. Regjeringen må akseptere at antall dømte som er egnet for denne type soning vil variere. Det vektlegges at ny teknologi vil gjøre kontrollen mer effektiv. Straffen må inneholde mer enn bare kontroll og LO er opptatt av at en utvidelse ikke nødvendigvis krever mindre ressurser.

Nødvendig nedbemanning har gått ut over det faglige innholdet, og de politiske målene om rehabilitering og tilbakeføring med lavest mulig tilbakefall. Kriminalomsorgen er underbemannet, og med budsjettforslaget vil bemanningen reduseres ytterligere i form av *oppsigelser*. Når regjeringen skriver at aktiviteten i fengslene har økt fra 77 % i 2013 til 81 % i 2017, er det sterkt misvisende. Realiteten er at fra 2014 til 2016 ble programvirksomheten redusert med 30 %; ikke 0,1 %, som regjeringa skriver. Fra 2008 er den faktisk redusert med hele 75%.

2.1 Satsninger og tiltak i 2019

3.1.2 Flere fengselsplasser og mer bruk av straff i samfunnet

LO støtter forslagene om en nasjonal forsterket fellesskapsavdeling på Ila, pilotprosjektet ved Bjørgvin fengsel og et landsdekkende behandlingstilbud for innsatte dømt for seksuelle overgrep. Men presiserer at det også er innsatte i andre fengsler enn Ila som behøver ekstra oppmerksomhet, med ekstra bemanning og oppfølging av spesialisthelsetjenesten.

3.1.5 Tilpassede tiltak for unge straffedømte

LO mener at barn ikke skal sone i fengsler.

3.2.1 Uhensiktsmessig struktur

Ingen fengsler må legges ned før en samlet og begrunnet oversikt over framtidig behov for soningskapasitet foreligger, og at det kan dokumenteres med varig *reell overkapasitet*.

3.2.2 Kvinners soningsforhold

Kvinner og menn må sone i adskilte fengsler. Sandefjord fengsel og Bergen fengsel, avdeling Osterøy må opprettholdes for å gi kvinner et forsvarlig soningstilbud.

3.3.4 Omorganisering

LO mener at det pågående arbeid med omorganisering av kriminalomsorgen bør avsluttes.

4.4.1 Fagutdannet personell

LO mener fast stilling må være hovedregelen for utdannede fengselsbetjenter.

4.6.3 Vold og trusler rettet mot ansatte

LO er bekymret for det høye antallet av vold- og trusler rettet mot ansatte i kriminalomsorgen. Det må settes i gang umiddelbare tiltak for å verne de ansatte.

Det må foretas en kartlegging av tilstanden for kontroll og sikkerhetsutstyr.

Post 21. Spesielle driftsutgifter

Det har vært en nedgang i personalressursen i arbeidsdriften. Dette rammer arbeidet med å sysselsette og gi innsatte verdifull arbeidserfaring.

06.40 Politi og påtalemyndighet

Kap.440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Det er behov for en satsing over flere år for å bygge opp NC3 ved KRIPOS, for å bygge opp kapasitet og kompetanse.

Det er positivt å øke ressurser til arbeidslivskriminalitetsarbeidet, men satsingen burde vært enda større.

Rammen for politi og påtale økes med 1 327,2 mill. Av dette er 581,5 mill. justering for lønns- og prisvekst. Nytt beredskapssenter (beregnet til 865,3 mill.) skal finansieres innenfor rammen. Med

ABE- kutt og kutt som følge av en teknisk beregnet gevinst som følge av politireformen er økonomiutviklingen knyttet til håndgripelig politikraft svekket også i 2019.

50 mill. for ansettelse av polititjenestepersoner (med helårsvirkning på inntil 200 mill. i 2020), er ikke nok til å ansette de som uteksamineres fra PHS. Hoveddelen av de som uteksamineres vil ikke kunne ansettes. For etatens oppgaveløsning, må det dessuten ansettes folk med rett kompetanse til de oppgavene som skal utføres.

I budsjettforslaget er det ikke noen oppfølging av opptrappingsplan mot vold og overgrep som et prioritert område. Det pekes på utfordringer barnehusene står overfor, men vi savner øremerkede midler til arbeidet. Dette handler ikke minst om midler til medisinsk undersøkelse, både knyttet til fasiliteter og til gjennomføring.

LO mener Barnehusene må tilføres betydelige midler og de må øremerkes. Hvis ikke er faren stor for at de forsvinner i straffesakssporet/etterforskningen.

I budsjettforslaget står det at er satt av midler til evaluering av Statens barnehus, men det kommer ikke fram hvor mye som er satt av til evalueringen.

LO etterlyser en plan på gjennomføring av Dokument 8:140 S (2017-2018), Innst. 316 S (2017-2018) Representantforslag fra AP om å iverksette konkrete og forpliktene tiltak mot vold og overgrep mot barn. Der Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et eget lovverk for Statens Barnehus som sikrer ivaretagelse av hele mandatet til Statens Barnehus. Videre ble regjeringen bedt om å vurdere Statens Barnehus som egne enheter i en organisatorisk plassering i politidistriktene.

LO er fornøyd med at det øremerkes midler til arbeid mot gjengkriminalitet. Samtidig er det viktig å understreke at politiet alene ikke løser hovedutfordringene. Kriminalitetsforebygging handler om mer enn politi og krever innsats fra flere departement enn justisdepartementet hvor budsjettmessig samarbeid på tvers av departement er avgjørende.

06.50 Redningstjenesten, samfunnstrygghet og beredskap

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)sin ordinære budsjetttramme er oppjustert fra fjoråret, men ikke nok til å dekke opp for lønns- og prisveksten. Det gis ikke klare signaler på oppgaver som ikke skal videreføres. ABE-kuttet utgjør i år kr. 3,8 mill.

Sivilforsvaret har en utrustningsplan der mye gjenstår. Noen midler er foreslått til investering, men langt fra nok til å ta igjen etterslepet på vedlikehold og forbruket som har vært i sommer. Mye av slokkingsutstyret til Sivilforsvaret er fra 50-tallet.

Tjenestepliktige mannskaper er Sivilforsvarets viktigste ressurs. Å opprettholde kompetansen til mannskaper med et minimum av opplæring er en av de viktigste oppgavene til sivilforsvarsdistriktene.

Skogbrannene i sommer medførte at det hittil i år har vært 218 innsatser for Sivilforsvaret. 80 000 innsatstimer 16 000 mer enn rekordåret 2014. Til tross for rekordhøyt antall innsatstimer i 2018 får Sivilforsvaret ikke noen styrking.

Den ordinære bevilgningen til DSB må videreføres fra 2017/2018-nivå, med korrigerende for lønns og prisvekst.

Kap. 451, Post 01 Finansiering av fagskole for brann- og redningspersonell

Regjeringen vedtok i 2015 at det skulle etableres en fagskole for utdanning av brann- og redningspersonell ved det som dag er Norges brannskole i Tjeldsund (Nordland). På oppdrag fra JBD igangsatte DSB i 2017 et treårprosjekt med sikte på oppstart av fagskolen for brann- og redningspersonell høsten 2019. Imidlertid er oppstart nå utsatt på ubestemt tid.

Det er positivt at regjeringen i foreslår å bevilge 10 millioner til etableringsprosjektet av fagskole for brann- og redningspersonell i Tjeldsund, men for å opprettholde momentum i prosessen mener LO at

det er det helt nødvendig at etableringsprosjektet forlenges og at det finansieres inntil oppstart av fagskolen.

Kap. 451, Post 01 Samlokalisering av nødmeldesentraler

Stortinget har vedtatt samlokalisering av brann- og redningstjenestens (110) og politiets (112) nødmeldesentraler. Ved utløpet av 2018 vil fem samlokaliseringsprosesser være gjennomført og sju vil fortsatt gjenstå.

LO mener at innbyggerne i alle kommuner må få nytte godt av de positive effektene som oppnås gjennom samlokalisering av nødmeldesentralene. Det må derfor gjøres budsjettprioriteringer som sikrer en høyere etableringstakt.

Kap. 456, Post 21, 22 og 45 Drift, vedlikehold og videreutvikling av Nødnett

Digital sikkerhet er svært viktig. Nødnettet er fortsatt ikke robust nok til å tåle uvær og det må større bevilgninger til for å få rettet på det. Det er viktig at sentral infrastruktur på sikkerhetsfeltet ligger på statens hender.

For å tilfredsstille fremtidens deknings- og funksjonalitetsbehov mener LO at det er nødvendig med tilfredsstillende drift og vedlikehold, videre utbygging av infrastrukturen og videreutvikling av funksjonaliteten. Det er derfor svært uheldig at det i budsjettforslaget gjøres prioriteringer som kun dekker gjenværende investeringer i den opprinnelige kostnadsrammen.

Kap. 456, Post 21, 22 og 45 Kostnader knyttet til eierskap og forvaltning av utstyr i Nødnett

Dagens oppdragshåndteringssystem i 110-sentralene er under avvikling, og DSB har varslet at de vil igangsette en offentlig anskaffelse for et nytt system hvor kostnadene på totalt 150-225 millioner kroner vil fordeles på 110-sentralene. Dette medfører at hver 110-sentral må dekke kostnader på 10-15 millioner i 2019 og 2020 – uten at kommunene er tilført friske midler.

LO mener at staten må forholde seg til abonnementsordningen for Nødnett, og tar det derfor som en selvfølge at regjeringen gjennom budsjettprioriteringer sikrer bevilgninger som dekker kostnadene forbundet med statens investering i nytt oppdragshåndteringssystem.

Kap. 3456, Post 01 Abonnementsordning for Nødnett

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) foretok Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) høsten 2015 en gjennomgang av abonnementsordningen for Nødnett hvor formålet med var å gi grunnlagsinformasjon for en videreutvikling av abonnementsordningen. Denne viste at blant annet at innretningen på abonnementsordningen har noen svakheter og at brukerne i kommunal sektor, særlig de mindre kommunene opplevde det samlede kostnadsnivået knyttet til bruk av Nødnett som høyt.

En av DNKs anbefalinger var å innføre en statlig del-/grunnfinansiering av driften slik at det blir mulig å redusere det generelle nivået på brukerbetalingen knyttet til kundegrupper med svakere betalingsevne – deriblant kommunene. Denne anbefalingen er ikke fulgt opp.

LO mener derfor at DNKs anbefalinger bør følges opp og at abonnementsordningen bør endres slik at uheldige skjevheter i kostnadsfordelingen korrigeres.

06.70 Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd

Kap. 470 Fri rettshjelp

Posten kuttes med nesten 80 millioner. Det er flere årsaker til at ordningen benyttes annerledes nå enn tidligere. Det er fortsatt mange som ikke får rett selv om de har rett, og fri rettshjelpsordningen må fortsatt være en viktig sikkerhetsventil for befolkningen, spesielt for lavinntektsgruppene.

Kap. 472 Voldsoffererstatning

Kontoret får et kutt på 65,2 millioner, til tross for at regjeringen erkjenner at kriminalitetsbildet har endret seg slik at saksomfanget vil øke og at restansene er store og saksbehandlingstiden for lang. Nye saker forventes å ligge i over ett år fra de er klare til vedtak og til saken blir avgjort. Med mindre KfV tilføres midler, vil liggetiden sannsynligvis være 1,5 år ved utgangen av 2018. Kontoret har allerede et års produksjon av vedtaksklare saker, samt ytterlig et års produksjon i øvrig restanse. Dette er uavhengig av nye søknader for resten av 2018. Etter KfVs beregninger vil de ved utgangen av 2019 ha en restanse på rundt 7 700 saker. Dette tilsvarer nesten fire års produksjon med det foreslåtte driftsbudsjettet.

For å ivareta kontorets samfunnsoppdrag må driftsbudsjettet styrkes med 15 millioner. Dette må være en varig økning av budsjettet, ikke en midlertidig tilleggsbevilgning.

Totalberedskap (ikke eget kap)

LO vil løfte frem vårt generelle engasjement for samfunnets Totalberedskap, også utover Justiskomiteens ansvarsområde, bl.a forsvar, infrastruktur, matsikkerhet, helse, kommunal- og frivillig sektor. Vi viser til tidligere anførsler fra både LO og våre forbund knyttet til høringer om den samlede beredskap.

LO etterlyser fremdeles en tydeligere, samlende og koordinerende ledelse på tvers av sektorene, bedre koordinering og mer samtrening, felles trusselvurderinger og mer fokus og prioritering av beredskapsarbeid generelt. Det er åpenbart at det ikke er klargjort om hvilket departement som har det overordnede ansvar for objektsikkerhet, og om planene på tvers av departementene er samstemt.